

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE DRAMA VE OYUNUN ÖNEMİ

Ayşegül ULUTAŞ*

Özet

Bu çalışmada drama ve oyun kavramları açıklanarak, okul öncesi dönemde drama-oyun ilişkisine dikkat çekilmiştir. Günümüz eğitim sisteminde drama ve oyun, okul öncesi dönemde vazgeçilmez alanlardandır. Okul öncesi eğitimde drama ve oyun iç içe olup sıkça kullanılmaktadır. Okul öncesi dönem çocuklarının bu iki alandan en iyi şekilde yararlanmaları için bu alanlara gereken önem verilmelidir. Çalışma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Çalışmada ilgili alan yazın taranarak drama, dramanın önemi, oyun, oyunun önemi ve okul öncesi eğitimde drama-oyun ilişkisi ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi dönem, drama, oyun.

THE IMPORTANCE OF DRAMA AND GAME IN PRESCHOOL PERIOD

Abstract

In this study the concepts of drama and games were explained. We also focused on the relationship between drama and games in preschool period. In contemporary educational system, drama and games are indispensable areas. In preschool period the drama and games are often interconnected and used together. To make use of these two areas for preschool children, they ought to be relatively more focused on drama and games are necessary. This study is a descriptive one in scanning model. In this study the literature was scanned. Drama, importance of drama, games, the importance of games were examined. The relationship between the drama and games especially in preschool period was examined.

Key Words: preschool period, drama, game.

Giriş

Hızla değişen ve gelişen dünyada bilginin ezberlenmesinin yerine öğrenmenin uygulamalarla gerçekleştirilmesi kabul görmektedir. Bireyin hayatında ciddi bir öneme sahip olan okul öncesi dönemde çocukların öğrendiklerini uygulamaya geçirmelerine yardımcı olan drama, son yıllarda üzerinde çok durulan alanlardan biridir. Böylesine önemli bir alanda çocuklara uygulama yapmaları için fırsatlar vermek, çocukların yaratıcılığını, problem çözme, keşfetme ve güçlüklerle başa çıkabilme becerilerini geliştirecek, kendilerine güven duymalarını, özgür ve çok boyutlu düşünebilmelerini sağlayacaktır; çünkü çocuk, aktif olduğu ortamda daha iyi öğrenmektedir. Dramanın temelinde oyun bulunmaktadır. Oyun ise çocuğun eğitiminde ve kişilik gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Aynı zamanda çocuğun çevresi ile ilişki kurmasına (sosyal gelişimini destekleyici), duygu (duygusal gelişimini destekleyici) ve düşüncelerini yansıtmasına (dil gelişimi ve bilişsel gelişimini destekleyici) yardımcı olmaktadır (Hazar, 2005: 12).

* Arş. Gör., Adiyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi ABD, aysegulum44@gmail.com

Çağdaş eğitim yaklaşımında bireyi öğrenme sürecinde etkili kılan, yaparak ve yaşayarak öğrenmesine olanak sağlayan, kendini gerçekleştirmesine ve yaratıcı, üretken bir birey olmasına, başkalarıyla olumlu, sosyal ilişkiler kurmasına kısaca tüm yönleriyle gelişmesine katkıda bulunan bir yöntem olan drama kullanılmaya başlanmıştır (Kaf, 1999:2).

Bir eğitim yöntemi olarak dramanın amacı, çocuğun doğuştan var olan yaratıcılığını geliştirmektir. Drama, çocuğun kendini özgürce ifade etmesinde, demokratik, hoşgörülü, bir kişilik geliştirmesinde, işbirliği yapabilmesinde ve kendini tanımasında etkili bir yöntem olarak düşünülmektedir (Adıgüzel, 2001; San, 2002; Akt: Ömeroğlu, 2003:22).

Eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesi yani çocuklara istenilen davranışların, alışkanlıkların ve tutumların kazandırılması için uygun eğitim tekniklerinden yararlanılması gerekmektedir (Aral, 2000:51). Drama, okul öncesi eğitime büyük katkılar sağlayan eğitim tekniklerinden biridir. Drama, çocuklarda işbirliği becerisinin gelişimi için fırsatlar sunmaktadır (Sternberg, 1998). Çocuğun sosyal gelişimi hızlandıkça kendine güveni artmaktadır. Çocuklarda problem çözme ve iletişim becerileri gelişmektedir. Drama pasiflikten ziyade aktif katılımı, bağımsız olmayı, demokratik olmayı, kişinin kendi becerilerinin farkında olmasını sağlamaktadır (Tahta, 1999).

Aşağıdaki bölümde drama ve oyun kavramlarına değinilmiş ve drama-oyun ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır.

Drama

Drama, küçük çocukların oyunlarında görülen, katılımcının sanatsal duyarlılığını, kendisi, başkaları ve dünya hakkındaki bilincini artıran ve her çocuğun hayal gücünü geliştiren bir öğrenme aracıdır (Ömeroğlu, 2003:24).

Köksal Akyol (2003), dramayı bir lider (öğretmen) tarafından yönetilen, çocukların hayal etmelerine, bunları canlandırmalarına, gerçek ya da hayal ürünü yaşantılarını yansıtmasına olanak tanıyan özel bir öğrenme etkinliği olarak tanımlamıştır. Gönen (2002), dramayı bir adım sonra ne ile karşılaşılacağını bilmeden yaşama ait rolleri yeri gelince oynamak ve bu yolla yaşamı tanımak olarak tanımlamıştır.

Drama çalışmaları çeşitli kaynaşma-ısınma çalışmaları, pandomim, rol oynama, doğaçlama, öykü oluşturma, dramatisasyon gibi etkinliklerden oluşmaktadır (Çelik, N., Daşcan, Ö. 2010:36). Drama etkinlikleri sonucunda; bireylerde kalıcı davranış değişikliklerinin bulunduğunu gösteren pek çok araştırma vardır. Bu araştırmalara göre dramanın; yaratıcılık ve estetik gelişimini sağlama, eleştirel düşünme becerisini geliştirme, grup içinde hareket edebilme becerisini geliştirme, kendine güven duyma ve karar verme becerileri kazanma, sözcük dağarcığını geliştirme yoluyla, dil ve iletişim becerileri kazanma, imgelem gücünü, duyguları ve düşünceleri geliştirme, başkalarını anlama ve hissetme becerisini geliştirme ve farklı olay olgu ve durumlarla ilgili deneyim kazanma, moral ve manevi değerleri geliştirmede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kocayörük, 2004).

Lindvaag ve Moen (1980)'e göre drama, özel olarak düzenlenen yaşantıları somut bir şekilde hissetme yolu ile sosyal, evrensel ve soyut kavramların, tarih, edebiyat gibi konuların canlandırılarak anlamlı hale getirildiği, öğrenildiği bir eğitim tekniğidir (Akt: Önder, 2002:31). Slade (1954), dramayı bir yaratma, bir beceri olarak tanımlamaktadır. Ona göre drama, sabrın, anlayışın, umudun, özgürlüğün, gözlem ve alçakgönüllülüğün serpilip geliştiği yerdir (Uşaklı, 2007:10).

Okul öncesi dönemde geniş bir yer tutan drama, ezberin kenara itilerek uygulamanın ön plana çıkmasında büyük rol oynamaktadır. Drama uygulamaları çocukları birçok yönden geliştirebilmektedir. Çocuklar, duygu ve düşüncelerini, isteklerini, tutumlarını, değerlerini, tecrübelerini, alışkanlıklarını, bilgilerini v.b. göz önüne sererek, hayal güçlerini kullanarak, birbirleriyle grup içinde etkileşerek, bir şeyleri paylaşarak, gözleyerek öğrenmektedirler. Çocukların bu yolla, yani yaparak ve yaşayarak öğrendikleri bilgiler kalıcı olmakta ve hayata daha kolay bir şekilde geçirilebilmektedir. Çocukların etkin olduğu bu süreçte birbirleriyle ve grup içindeki arkadaşlarıyla etkileşime girdiklerinde kendileriyle barışık hale geldikleri, cesaretlendikleri ve kendilerine daha çok güvendikleri bilinmektedir.

Drama, çocuğu merkeze alarak onun öğrenme sürecinde aktifleşmesini sağlamaktadır. Aktif öğrenmenin gerçekleştirildiği drama sayesinde çocuklar, yaratıcı, eleştirel, çok boyutlu ve özgürce düşünebilmekte; bilişsel, sosyal, duygusal, psikomotor yönden gelişim göstermekte, eğlenmekte, empati kurabilmekte, bildiklerini hayata geçirebilmekte ve işbirliği yapma becerilerini geliştirebilmektedirler. Çocukların bir grubun üyesi olmaları, onların toplumun da birer üyesi olduklarını düşünmelerini dolayısıyla toplumdaki değerlerden haberdar olmalarını sağlamaktadır.

Ulaş (2008), dramanın kapsamının altı maddeyle açıklanabileceğini öne sürmüştür:

- 1- Çocuk dramayla anlamlı içeriği öğrenir.
- 2- Öğrenme, drama sırasında çocuğun çevreyle etkileşmesi sonucunda gerçekleşir.
- 3- Çocuk drama sırasında duyu organlarını çokça kullanmaktadır.
- 4- Çocukların en iyi şekilde öğrenmeleri yaparak ve yaşayarak öğrenme yoluyla gerçekleşmektedir.
- 5- Uyarıcının fazla olduğu drama sürecinde öğrenme, daha kolay ve kalıcı olmaktadır.
- 6- Dramadaki aktif katılım, duygusal öğrenmede çok önemlidir.

Dramanın, çocuğun kendini tanımasına ve içinde yaşadığı gerek fiziksel gerekse sosyal dünyayı öğrenmesine katkıda bulunduğu için önemli olduğu kabul edilmektedir (Slade, 1995;Önder, 2002:47-48).

Dramanın genel amaçları şu şekilde ifade edilmektedir: (Nixon, 1988; O'Neill, 1990; Ömeroğlu, 1990; Üstündağ, 1994; Fleming, 1995; Akt: Karadağ, 2005:78)

- Yaratıcılık ve estetik gelişimi,
- Eleştirel düşünme yeteneği,

- Sosyal gelişim ve birlikte çalışma yeteneği,
- İletişim becerilerinin gelişimi,
- Moral ve manevi değerlerin gelişimi,
- Kendini tanıma,
- Kendine güven duyma ve karar verme becerisi kazanma,
- Sözcük dağarcığını geliştirme yoluyla dil ve iletişim becerileri kazanma,
- İmgeleme gücünü, duygularını ve düşüncelerini geliştirme,
- Başkalarını anlama ve hissetme becerilerini geliştirme (empati kurma),
- Farklı olay ve olgularla ilgili deneyim kazanma,
- Problem çözme ve karşılaşılan problemleri yeni bir bakış açısıyla inceleme,
- Kazanılan, değiştirilen ya da düzeltilen davranışlar hakkında bireye bilgi verme,
- Hoşlanılmayan durum, olay ya da olgularla nasıl başa çıkılacağını gösterme,
- İçinde yaşanılan dünyayı daha somut olarak görmeyi sağlama,
- Soyut kavramları ya da yaşantıları somutlaştırma,
- Bireyler arasındaki farklılıklara hoşgörü ile bakabilmeyi sağlama.

Önder (2003) ve Tuğrul (2003) dramının faydalarını şu şekilde ifade etmişlerdir:

1. Bireyde yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirir.
2. Bireyin zihinsel kapasitesini geliştirir.
3. Bireyin kendilik kavramının gelişimine katkıda bulunur.
4. Bireye bağımsız düşünme ve karar verme becerileri kazandırır.
5. Bireyin duygularının farkına varmasına ve bunları ifade edebilmesine yardımcı olur.
6. Bireyin iletişim becerilerinin gelişmesine olumlu katkılar sağlar.
7. Bireyin sosyal farkındalığının artmasını sağlar.

8. Bireyin empatik becerilerinin artmasına yardımcı olur.
9. Demokrasi eğitimine destek olur.
10. Grup içi süreçlerin olumlu yönde gelişmesine katkı sağlar.
11. Öğretmen ve öğrenciler arasındaki ilişkilerin olumlu hâle gelmesini sağlar.
12. Öğrencinin genel performansının (bilişsel, duyuşsal ve devinişsel) gelişmesine katkı sağlar.
13. Özel niteliklere sahip çocukların (zihinsel engelli, bedensel engelli, duygusal bozukluğu olan çocuklar) eğitilmesinde önemli katkılar sağlar.
14. Tiyatro sanatına ilginin ve dikkatin geliştirilmesini sağlar.
15. Problem çözme yeteneğinin gelişmesine yardımcı olur.

Oyun

Yetişkinlerin çocuğu tanınması için en sağlıklı ve doğal bir yol olan oyun, okul öncesi dönemde önemli bir yer tutar. Çocuklar yetişkinlerden farklı olarak sürekli büyür, gelişir ve değışirler (Neyzi ve Ertuğrul,1989; Akt: Özer ve Özer, 2004:86). Çocukların dünyaya, olaylara, insanlara bakışları ve kim oldukları oyunla ortaya çıkmaktadır (Sevinç, 2004:90).

Çocuğun eğitiminde ve kişilik gelişiminde oyun önemli bir yer tutmaktadır. Çocuk için çok ciddi bir uğraş olan oyun aynı zamanda bir eğlence, gelişim ve eğitim kaynağıdır. Çocuk, oyun yoluyla sevincini, nefretini, sevgi arayışını ve saldırganlık gibi duygularını dışa vurabilmektedir. Çocuğun yaşamında önemli bir yeri olan oyun, çocuğun çevresi ile ilişki kurmasına, duygu ve düşüncelerini yansıtmaya yardımcı olabilmektedir (Aral, 2000:15; Akt: Özdenk, 2007:51).

Oyunla ilgili yapılan çeşitli ve çok yönlü tanımlardan bazıları şunlardır:

Lazarus'a göre oyun, kendiliğinden ortaya çıkan, hedefi olmayan, mutluluk getiren bir aktivitedir (Aral, Gürsoy, Köksal, 2001:8). Bir başka tanıma göre ise oyun, bazı örnek durumlar meydana getirerek, tecrübe ve tasarlama yoluyla gerçeği öğrenen insan yeteneklerinin çocuksu ortaya çıkışıdır (Arnold, 1979;Akt: Poyraz, 2003:136).

Montaigne oyunu, çocukların en gerçek uğraşları; Piaget oyunu, dış dünyadan alınan uyarıları özümleme ve uyum sistemine yerleştirme yolu olarak tanımlamıştır (Aral vd., 2001:8). Piaget bazı ölçütler üzerinde durarak çocuğun gelişimi ve eğitiminde oyun ortamını doğal bir süreç olarak görmektedir. Bu ölçütler şunlardır: "Oyun kendi içinde bir bütündür, doğaçlamadır, eğlenceli bir etkinliktir, belli bir sıra ve mantık gerektirmez, çatışmalardan uzak, özgür bir ortamdır, içten güdümlüdür." (Sevinç, 2004:28).

Caillois'e göre oyun, serbestçe kabul edilmiş fakat bağlayıcı olan kurallara göre belli bir alan ve zaman süreci içinde sürdürülen, gerilim ve eğlence duygularını içeren, gerçek hayattan farklı olduğu bilinci ile yapılan gönüllü hareket ya da faaliyettir (Baykoç-Dönmez, 1992:12; Akt: Poyraz, 2003:6).

Oyun, içsel olarak güdülenen, belli bir amacı olmayan, yetişkinler tarafından değil çocuğun koyduğu kurallara bağlı olarak kendiliğinden gelişen ve zevk unsuru taşıyan davranışlardan oluşan bir etkinliktir (Kurt vd., 2007:294; Akt: Kuru, 2008: 50).

Jersild'e göre oyun, çocuğun en ciddi uğraşısıdır. Bu uğraş sırasında tıpkı yetişkinler gibi güçlerini ve marifetlerini sergilerler. Okul öncesi dönemdeki çocuk için, içinde yaşadığı dünyayı, sevgilerini, kıskançlıklarını, mutluluk ve kırıklıklarını, düşmanlıklarını ve iç çatışmalarını, hayallerini, düşüncelerini ifade edebilmesi için en uygun dil olarak kabul edilmektedir (Kamaraj, 2000:177).

Oyun; çocukluk döneminin temel amacı öğrenme, yaratma, tecrübe kazanma, iletişim kurma ve yetişkinliğe hazırlanma aracı, duyguları ifade etme yolu, sıkıntılardan kurtuluş, özgürce yapılan, haz veren, mutluluk kaynağı olan, çocuğu geliştiren ve eğlendiren, çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyen etkinliklerin tümü olarak özetlenebilir (Poyraz, 1999:136).

Roger Caillios (1958), "Oyun ve insanlar" adlı kitabında oyunu şu şekilde tanımlamıştır: "Oyun, serbestçe kabul edilmiş fakat bağlayıcı olan kurallara göre belli bir alan ve zaman süreci içinde sürdürülen, gerilim ve eğlence duygularını içeren, gerçek hayattan farklı olduğu bilinci ile yapılan gönüllü bir hareket ya da faaliyettir." (Kıldan, 2001:10).

Çocuklarda öğrenmenin gerçekleşmesinde oyunun büyük öneme sahip olduğu bilinmektedir. İnsanın hayatına yön veren okul öncesi dönemde oyun, çocuklara doğal öğrenme ortamları sunarak çocukların sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel yönden gelişimlerini sağlamaktadır. Oyun etkinlikleri sayesinde çocuk; nesnelere tutma ve kullanma, bedenini kontrol etme, nesnelere işlevi tarzlarını kavrama yeteneği kazanır ve iletişim becerilerini geliştirir. (Jones, 2007: 5).

Oyun, bir yandan çocuğun fiziksel ve zihinsel yapısını geliştirirken, diğer yandan da onun nesnelere dünyasıyla ilişki kurmasını, özgürlük ve bireysellik kazanmasını sağlayan daha sonra da toplumsallaşmasına büyük ölçüde yardımcı olan önemli bir etkinliktir (Gürün, 1984, Uluğ, 1999; Akt: Ayan, 2009: 8).

Oyun, çocuğun özellikle psikomotor gelişimini olumlu yönde etkilemekte, kendini rahatça ifade etmesini, çevreyle etkileşime girmesini ve etraftaki olaylardan haberdar olmasını sağlamaktadır. 3-6 yaş dönemini kapsayan okul öncesi dönemde çocuklar, içinde buldukları dünyadaki her şeyi ya da hayal ettikleri bir şeyi temsil etme yeteneğine sahiptir. Çocukların dünyaya, olaylara, insanlara bakışları ve kim oldukları oyunla ortaya çıkmaktadır (Sevinç, 2004: 90). Çocuk, oyun yoluyla sevincini, nefretini, sevgi arayışını ve saldırganlık gibi duygularını dışa vurabilmektedir. Çocuğun yaşamında önemli bir yeri olan oyun, çocuğun çevresi ile ilişki kurmasına, duygu ve düşüncelerini yansıtmaya yardımcı olabilmektedir (Aral vd., 2000: 15).

Drama- Oyun İlişkisi

Dramanın temelinde oyun bulunmaktadır. Drama, okul öncesi dönemde büyük öneme sahip olan oyuna benzediğinden çocuklar dramayı da oyun olarak düşünmektedirler.

Çocuk tarafından oyun olarak algılanan drama etkinlikleri, diğer birçok etkinliğe oranla çocuğun ilgisini daha fazla uyandırabilir; bu nedenle tüm gelişim alanlarında daha iyi bir performans göstermesini sağlayabilir (Önder, 2002: 84). Çocukların dramada hayal ile gerçeği bir arada kullanarak taklit becerilerini geliştirmeleri oyunun da sürece dahil olmasını sağlamaktadır. Gerçek ve hayalin bir arada kullanılabilirdiği bu iki alanın çocukların fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini, yani çok yönlü gelişimini olumlu yönde etkilediği ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarmada çocuklara olumlu katkı sağladığı araştırmalar sonucunda ortaya konmuştur.

Dramanın kaynağının küçük yaşlardaki çocukların doğal dramatik oyunları olduğu bilinmektedir. Bunun için yaşamın ilk yıllarından itibaren çocukların dramaya geçişi de doğal bir biçimde gelişen dramatik oyunları oluşturmalarını destekleyecek uygun çevre koşullarının ve eğitim programlarının gerçekleştirilmesi son derece önemli görülmektedir (Fleming, 1995; Akt: Ömeroğlu vd., 2003:22).

Drama sayesinde çocuklar hem oyun oynamakta hem de olayları, kavramları ve durumları daha etkili bir şekilde öğrenmektedirler; bu yüzden dramanın çocuklara oyundan daha fazla yararının olduğu bilinmektedir (Ömeroğlu vd., 2003:16).

Drama- oyun ilişkisini açıklamak için drama ve oyunun benzerlikleri ve farklılıklarının ifade edilmesi yararlı olacaktır. Bu bağlamda drama ve oyun için şu karşılaştırmalar yapılabilir: (Dirim, 2007)

- 1- Dramada amaç ve hedefler öğretmen (lider) tarafından önceden belirlenmiştir. Oyunda amaç ve hedefler belli olmayabilir.
- 2- Dramada ve oyunda çocuklar dikkatlerini ve enerjilerini etkinliklere yoğunlaştırırlar.
- 3- Dramanın kuralları yoktur; ancak oyunda kurallar çocuklar tarafından süreç içerisinde belirlenebilir.
- 4- Dramada önemli olan süreçtir. Oyunda sürecin yanında başlangıç ve sonuç bölümleri vardır.
- 5- Dramada çocuklara bir lider rehberlik eder. Oyunda rehberliği oyundaki çocuklardan biri üstlenebilir.
- 6- Dramanın sonunda tartışma ve değerlendirme yer alır. Oyunda ise tartışma ve değerlendirme yapılmaz.

TARTIŞMA

Bu çalışmada okul öncesi eğitimde drama ve oyunun önemi ile drama-oyun ilişkisi üzerinde durulmuştur.

Günümüz eğitim sisteminde bilginin öğrenci tarafından yapılandırıldığı, yeni bilgilerin, öğrencinin mevcut bilgileri üzerine inşa edildiği yapılandırmacı yaklaşıma verilen önem, okul öncesi dönemde de kendini göstermekte ve çocukların öğrenme süreçlerine aktif şekilde katılarak sürece kendilerinden bir şeyler katmalarını sağlayabilmekte, hatta onlara öğrenme sürecini yönetme fırsatını dahi verebilmektedir.

İçinde bulunduğumuz bilgi çağı, eğitim sisteminde bireylerin bilgiyi yorumlayıp anlamlandırması, gerektiğinde uygulamaya koyması ve değerlendirmesi, kısacası bilgiyi kendilerinin üretmesi gibi bazı değişikliklere yol açmıştır. Öğretmenin tek hâkim ve yönetici olduğu sistemin yerini çocukların ilgi ve yeteneklerini geliştirmeyi, yaparak ve sürece etkin bir şekilde katılarak öğrenmelerini hedefleyen bir anlayış almıştır. Okul öncesi dönemde çocuklar, bilgi aktaran öğretmen yerine onlara rehberlik edecek öğretmen sayesinde işbirliği yaparak etkileşim gösterebilmekte ve kaynaklara ulaşarak öğrenmeyi öğrenebilmektedir.

Günümüzde giderek yaygınlaşan drama ve oyunun okul öncesi dönemde kullanılmasının çocukların çok yönlü gelişimini sağlaması açısından önemli olduğu bilinmektedir. Çağdaş eğitim sistemimizin vazgeçilmez alanlarından olan drama ve oyun, çok yönlü gelişimi sağlamanın yanında birer eğitim aracı olma özelliğine de sahiptir. Birbirleriyle iç içe olan bu iki alan, çocuğun sosyal, bilişsel, duyuşsal, psikomotor becerilerinin gelişimine sunduğu katkı açısından benzerlikler taşıyabilmektedir. Çocukların kendilerini rahatça ifade etmeleri ve cesaretlenmeleri, hayal güçlerinin de etkisiyle yaratıcılıklarını ortaya çıkarmaları, durumları ve olayları yorumlayabilmeleri, olayları canlandırabilmeleri gibi kazanımlar drama ve oyunun etkili kullanımıyla sağlanabilmektedir. Günlük hayatta karşılaştığı durumları anlama ve anlamlandırma açısından söz konusu bu iki alan çocukların yaşama dair daha sağlıklı çıkarımlarda bulunmalarına ve öğrenmenin kalıcılığına imkân tanıyabilmektedir. Çocuk hem oyunda hem de dramada paylaşma, iletişime geçme, yardımlaşma, dayanışma, yenme, yenilgiyi kabullenme, güven duyma, karar verme, yaratıcılık, analitik ve eleştirel düşünebilme ve problem çözebilme becerilerini geliştirebilmektedir.

San (1989), "Eğitimde Yaratıcı Drama" adlı çalışmasında drama ile edinilen bilgilenmenin okul disiplinleri içinde edinilen ezbere dayalı, kuramsal bilgilenme olmadığını, dramada çeşitli disiplinlerden gelen bilginin kullanıldığını ancak bilgilerin ünük bir biçimde dünya ile kurulan öznel ve nesnel ilişkiler içinde yapılandırıldığını ifade ederek eğitim kurumlarının genellikle bu tür öğrenmeyi sağlayamadıklarını belirtmiştir. Eğitim kurumlarında çeşitli alanlardaki bilgilerin drama yoluyla yapılandırılması ifadesinin bireylerin bilgiyi yorumlayıp anlamlandırması, gerektiğinde uygulamaya koyması ve değerlendirmesi ifadesiyle örtüştüğü söylenebilir.

Okul öncesi dönemdeki etkinliklerin temelinde oyun bulunmaktadır. Drama ve oyun çeşitli yönlerden birbirlerini etkilemektedir. Birçok oyun dramatik özellik taşıırken drama da içinde oyunu barındırmaktadır. Oyun ve çocuğun oyun olarak algıladığı drama etkinlikleri ile çocuğa bilgi, beceri ve davranışlar daha rahat ve etkili

şekilde kazandırılabilir. Özellikle okul öncesi dönemde oyuna benzeyen dramanın çocukları oyalamak amacıyla değil, eğitsel olarak kullanılmasının pek çok yararının olduğu bilinmektedir (Önder, 2002: 53).

Selimhocaoğlu (2004), "Drama ve İlköğretimde Dramanın Önemi" adlı çalışmasında oyunun öğrenme için çok uygun bir atmosfer yarattığını; çünkü oyun sırasında çocuğun risksiz bir ortamda "keşfetmek ve yaratmak" için serbest kaldığını, onun da bu atmosferde doğal merakı sonucu keşfedip yaratacağını ifade etmiştir. Söz konusu bilgi göz önünde bulundurulduğunda, oyun sayesinde çocuğun oyun olarak algıladığı dramanın bir eğitim aracı olarak kullanıldığı, kısacası oyun ve dramanın birbirini etkileyen iki alan oldukları ifade edilebilir.

Oyunun çocuk gelişimindeki önemi açık olsa da her alandaki eğitim için oyunun tek başına yeterli olacağı düşünülemez. Oyunun sağlayabileceği yararlardan fazlasını sağlamaya elverişli drama benzeri etkinliklere ihtiyaç duyulduğu da kabul edilmelidir (Karadağ, 2005:49). Drama etkinlikleri ise amacı belli olmadığında, konu açısından günlük plana uyum sağlamadığında ve çocuklara anlaşılır halde sunulmadığında verimli bir yöntem olmayabilir. Bu durumlarda çocukların dikkati dağılabilir, sınıf kontrolü zorlaşabilir hatta çocuklar drama etkinliklerine karşı olumsuz tutumlar geliştirebilirler.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlemiş olduğu eğitimin genel amaçları doğrultusunda belirlenen okul öncesi eğitimin genel amaçlarının başında gelen; çocukların beden, zihin, duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak (Haktanır, 2008:5) yani çok yönlü gelişimlerini sağlamak, drama ve oyun sayesinde büyük ölçüde gerçekleşmektedir. Okul öncesi dönem çocuklarının eğitimden en iyi şekilde yararlanmaları için drama ve oyun faaliyetleri vazgeçilmez etkinliklerdir. Okul öncesi eğitimde birçok etkinlik arasında yer alan bu iki alan, benzerliklerine ve farklılıklarına rağmen bir bütün olarak algılanmakta, eğitimdeki yeri ve önemi giderek artmaktadır.

Çocuk, oyun sayesinde öğrenebildiğine göre, oyun haline getirilmiş eğitim durumlarıyla çocuğa yaşamayı ve birçok konuyu daha az zorlayarak, daha kolay öğretmek mümkündür (Aral v.d., 2000, 50). Çocuklar için ciddi bir öneme sahip olan okul öncesi dönemde çocukların drama ve oyun alanlarındaki becerilerinin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi son derece önemlidir. Drama ve oyun becerilerinin geliştirilebilmesi için anne babalara ve öğretmenlere görevler düşmektedir. Anne-babalar ve öğretmenler drama ve oyunun çocuğun yaşamına dahil edilmesine ve onun bu alanlardan en iyi şekilde yararlanmasına özen göstermelidir. Öğretmenler, bu amaçla çocukların anne-babaları ile işbirliği içinde olmalı, drama ve oyunun küçük çocuklar için vazgeçilmez alanlar olduklarını unutmamalıdır. Çocuklar bu iki alana yönelmeleri için teşvik edilmelidir. Günümüzde artık herkesçe kabul edilen her çocuğun aynı olmadığı, çocuklar arasında bireysel farklılıkların bulunduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir. Çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını geliştirirken esnek davranılmalıdır. Birbirleriyle iç içe olan oyun ve dramanın amaçlarına etkili ve verimli şekilde ulaşabilmek için öğrenme sürecinin rehberi olan öğretmenlerin de bu alanlarda yeterli bilgi ve beceri donanımına sahip olmaları gerekmektedir. Okul öncesi eğitimcilerine ve ailelere yönelik olarak drama-oyun ilişkisini konu alan seminer, panel, konferans v.b. etkinlikler düzenlenmeli;

öğretmenlere verilmek üzere drama ve oyun eğitimine yönelik hizmet içi eğitim kursları düzenlenmelidir. Eğitim fakültelerinin bazı bölümlerinin programlarında yer alan drama dersi sadece bu bölümlerle sınırlı kalmamalı, bu dersin diğer bölümlerin programlarında da yer alması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

ARAL, N., BARAN, G. (2000). Drama. İstanbul: Ya Pa Yayıncılık.

ARAL, N. (2001). Okul Öncesi Eğitiminde Oyun. İstanbul: Ya Pa Ofset.

ÇELİK, N., DAŞCAN, Ö. (2009). Okul Öncesi Eğitim Programı ve Öğretmen Kılavuzu. Ankara: Anı Yayıncılık.

GÖNEN, M. (2002). Çocuk Eğitiminde Drama, İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

HAKTANIR, G. (2008). Okul Öncesi Eğitime Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.

JONES, M. (2001). Oyun ve Çocuk. Çev., Ayda Çayır. İstanbul: Kaknüs Yayıncılık.

KAF, Ö. (1999). Hayat Bilgisi Dersinde Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KARADAĞ, E., ÇALIŞKAN, N. (2005). Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama. Ankara: Anı Yayıncılık.

KILDAN, A. O. (2001). Oyunun Çocukların Gelişim Özelliklerine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

KOCAYÖRÜK, A. (2000). İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Becerilerini Geliştirmede Dramanın Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

KURU, O. (2008). 7- 12 Yaş Çocuklarının Psikomotor Gelişimlerinde Oyunun Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

ÖMEROĞLU, E., E. Ö. (2003). Okul Öncesi Eğitimde Drama. Ankara: Kök Yayıncılık.

ÖNDER, A. (2002). Yaşayarak Öğrenme İçin Yaratıcı Drama. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

ÖZDENK, Ç. (2007). 6 Yaş Grubu Öğrencilerinin Psikomotor Gelişimlerinin Sağlanmasında Oyunun Yeri ve Önemi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

ÖZER, D. S., ÖZER, K. (2004). Çocuklarda Motor Gelişim. Ankara: Nobel Yayıncılık.

POYRAZ, H. (2003). Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak. Ankara: Anı Yayıncılık.

SAN, İ. (1990). "Eğitimde Yaratıcı Drama". Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, sayı.23: 573-582.

SELİMHOCALOĞLU, A. (2004). Drama ve İlköğretimde Dramanın Önemi. III. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

SEVİNÇ, M. (2004). Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun. İstanbul: Yaylacık Matbaası.

TAHTA, F. (1999). "Eğitimde Drama Nedir? Öğretmen Yetiştirme Lisans Programında Yeri". Türkiye 1. Drama Liderleri Buluşması Bildirileri. Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi. Ankara: Fersa Matbaacılık, s: 92-94.

UŞAKLI, H. (2007). Drama ve İletişim Becerileri. Ankara: Nobel Yayıncılık.